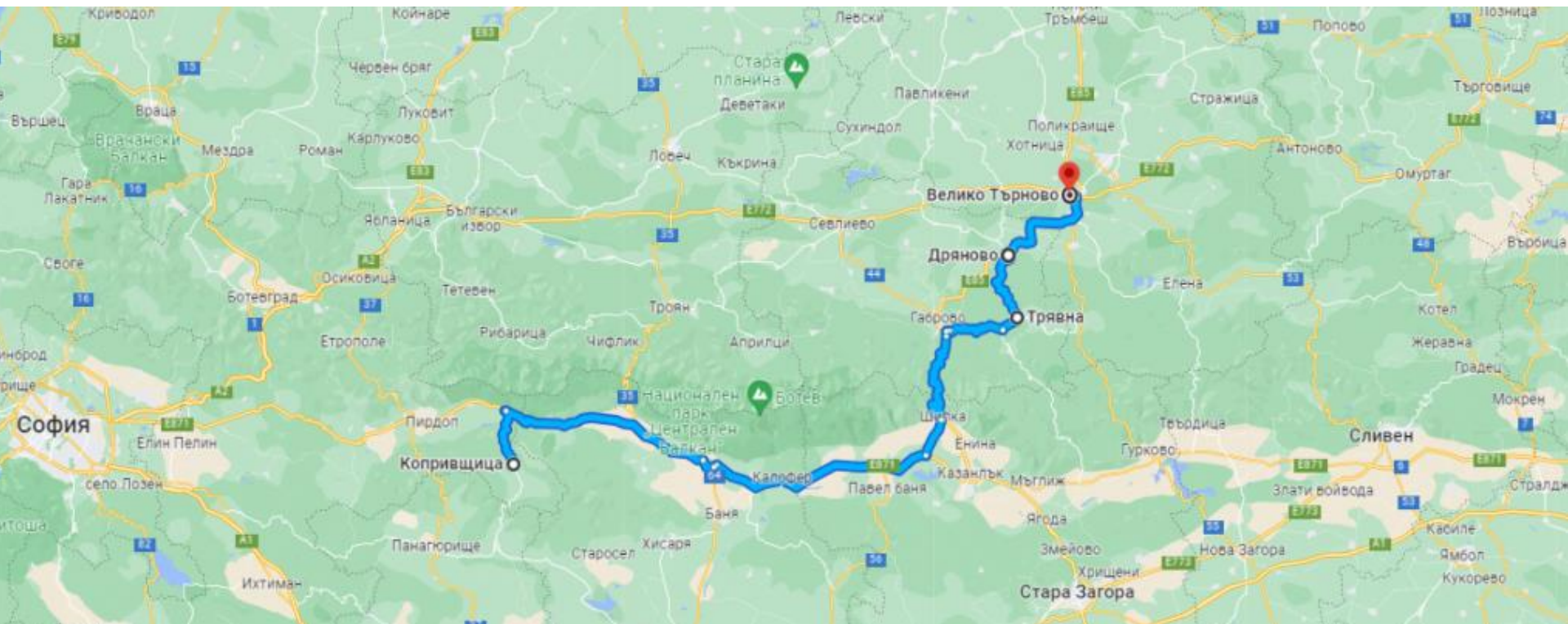

По литературните следи на три фолклорни мотива

Топоси:

Велико Търново (музей на Петко Славейков) – **Дряново/Севлиево** (Исторически музей) – **Трявна/Елена** (музей Славейкови) – **Копревщица** (къща-музей Димчо Дебелянов)

Apolline Collin

Chloe Gaschy

Elena Botseva

Elisa Clotot

Manon Husson

H el ene Gauthier

Luka Bonnefille

Desislava Dimitrova

Samvel Khetchikian

**Нашият
екип**

Защо тази тема?

Тя отразява интереса на нашия екип към литературните преработки, трансформации или, ако преведем буквално френския термин *réécriture*, пренаписвания на сюжети от фолклора от периода на Възраждането и модернизма.

Кои са трите мотива, върху които работихме?

- ❖ **за вграждането**, на който са посветени първите две от общо четирите ни беседи;
- ❖ **за змейовата сватба**, разгледан в третата беседа;
- ❖ **за живота след смъртта** – в четвъртата;

Последния от тези мотиви засягаме в две негови разновидности – за неразделните влюбени, чиято любов продължава и след смъртта, и за предсмъртната воля на героя или героинята от народната песен да бъдат погребани на хълм и в ковчег с прозорци, за да продължи връзката им с този свят и след смъртта.

За избора на топоси

Велико Търново и **Дряново/Севлиево** за двете части на беседата върху мотива за вграждането, защото: Велико Търново е родният град на Петко Славейков, а неговата поема „Изворът на белоногата“ – ключова творба върху този мотив в българската литература. Това обаче са и градовете, в които се намират едни от най-известните архитектурни шедьоври на Колю Фичето, а Дряново е и родният му град. Оттам и идеята темата за изграждането да се свърже и с на делото на големия възрожденски майстор. В Дряново е роден и писателят Рачо Стоянов, автор на драмата „Майстори“, представена в тези беседи.

Трявна и **Елена** за третата беседа върху мотива змейова сватба, защото: това са родните места на Пенчо Славейков и Петко Тодоров, автори на знакови творби върху този мотив.

Копривщица за четвъртата беседа върху мотива за живота след смъртта, защото: този град е родно място на Найден Геров, чиято поема „Стоян и Рада“ е първата вдъхновена именно от мотива за неразделните влюбени. Но Копривщица е градът и на Димчо Дебелянов, дълбок почитател на Пенчо Славейков, когото той нарича „жрец и воин на живота“. Несъмнено има символика в това за Славейков, който заема основно място и в тази последна беседа, да се говори именно в дома-музей на Дебелянов.

Заглавия на беседите. Творби и автори

Беседа 1: Градеж и жертва. Мотивът за вграждането във фолклора и литературата (I част)

Народни песни „Града градеше Маноил майстор“ и „Троица братя зговор чиниха“

„Изворът на белоногата“, Петко Славейков

„Росенският каменен мост“, Ангел Каралийчев

Беседа 2: Градеж и жертва. Мотивът за вграждането във фолклора и литературата (II част)

„Зидари“, Петко Тодоров

„Млякото на смъртта“, Маргьорит Юрсенар

„Майстори“, Рачо Стоянов

„Старинни чешки предания“, Алоис Ирасек

„Над безкръстните гробове“, Антон Страшимиров

„Мостът на река Струма“, Стилиян Чилингиров

„Янин извор“, Ана Карима

Беседа 3, част 1: Мотивът Змейова сватба в литературата

„Змейново любе“, Пенчо Славейков – „Змейно“, Петко Тодоров

„Змейова сватба“, Петко Тодоров

„Змей“, Гео Милев – „Демон“, Пейо Яворов

„Змейова булка“ – „Змейова невеста“, Николай Райнов

Беседа 3, част 2: Мотивът Змейова сватба в живописа: „Змейова сватба“ на Иван Милев и „Мене ме, мамо, змей люби“ на Никола Кожухаров

Беседа 4: Живот след смъртта

„Стоян и Рада“, Найден Геров

„Неразделни“, Пенчо Славейков – „Над черкова“, Петко Тодоров

„Псалом на поета“, Пенчо Славейков – „Молба“, Петко Тодоров

Структура на беседите

topos 1

VELIKO TARNOVO

Liste des fichiers

topos 2

Conférence 1:

ÉDIFICE ET SACRIFICE. LE MOTIF DE L'EMMUREMENT
DANS LE FOLKLORE ET LA LITTÉRATURE
PARTIE 1

[Strasbourg – Conférence 1
– Veliko Tarnovo](#)

topos 3

[Strasbourg-Topos 1-Veliko
Tarnovo-Diaporama](#)

topos 4

В началото е самият текст на беседата. Следва презентация с илюстративни материали, свързани със забележителностите на града, сведения за авторите, включени в беседата, любопитни факти, линкове към видео или аудио материали. Публикувани са също и преводите на френски на фолклорните и литературни текстове, анализирани в беседата. Голямата част от тези преводи са дело на нашия екип.

[Strasbourg-Topos 1-
V.Tarnovo-P.R.Slaveikov-La
source de la jeune fille aux
jambes blanches-traduction
en français](#)

[Strasbourg-Topos 1-
V.Tarnovo-Le pont en pierre
de Rossitza-A. Karalijtchev-
traduction en français](#)

[Strasbourg-Topos 1-
V.Tarnovo-deux chants
populaires-traduction en
français](#)

Двете картини на български художници,
чиито сравнителен анализ е включен в
беседата върху мотива „змейова сватба“

Иван Милев, *Змейова сватба*, 1923

Никола Кожухаров, *Мене ме, мамо, змей люби*, 1923

Примери за съдържанието на нашите презентации

1. Поемата „Изворът на Белоногата“ в изкуствата

❖ Операта „Гергана“ на Маестро Георги Атанасов, Основател на българската опера

Значителна част от фолклорните мелодии, използвани като теми, са записани лично от композитора в Родопския край. Маестрото работи усилено през 1916 г. и успява да завърши операта на 19 февруари 1917 г. „Гергана“ веднага е включена в репертоара на Операта и е представена за първи път на 24 октомври същата година под диригентството на композитора; постановката е на известния драматичен артист Кръстьо Сарафов.

Пълен запис на операта:

<https://www.youtube.com/watch?v=wzH7o7y0lxQ&t=2083s>

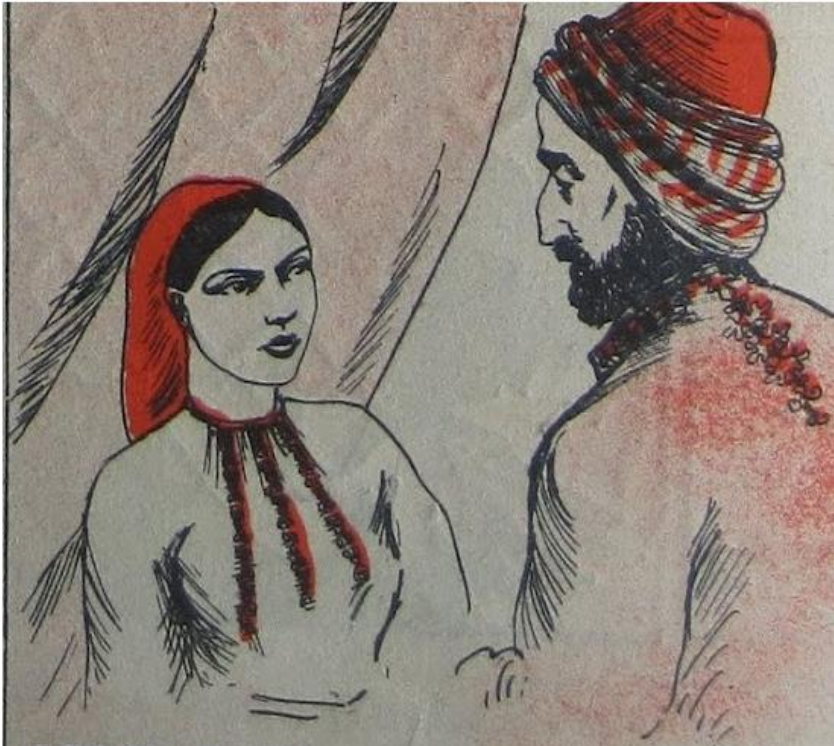

Либретото

❖ Паметник „Изворът на Белоногата“

❖ Намира се източно от Харманли, посока село Бисер. Днес на това място се издига голяма чешма, а до нея каменна плоча, на която са издълбани редове от стихотворението на Славейко. До чешмата се издига статуя, изобразяваща стройната фигура на Гергана.

„ПРЕДЪ ТЕБЕ, АГО НИШО Е,
НО ЗА МЕНЬ, ЗНАЙШЪ ЛИ, ВСИЧКО Е
ВОЛЯ АЗЪ НЕГО, ТА НЕГО.
НА ЖИВОТА МИ СИ ГОСПОДАРЬ,
НО НА ВОЛЯТА НЕ МИ СИ!“
БЕЗЪ ВОЛЯ СТОПАНЬ СТАВАШЪ.

❖ Изложба на цветя

През 2011 г. българският градинар Христо Йорданов участва в Chelsea Flower Show, най-известното събитие от този род във Великобритания, а може би и в света, с проекта си „+359 Bulgarian Garden“, вдъхновен от изобилието от цветя в поемата на Петко Славейков „Изворът на Белоногата“. Броят на саксиите – 359, отговаря на международния код на България за телефонни разговори.

2. Часовниковата кула в Трявна – един от символите на града. Построена е през 1814 г., а през 1815 г. майстори от Габрово изработват часовников механизъм. Тя представлява правоъгълна конструкция на стройна каменна кула, покрита с бронзова камбанария. Всички улици в центъра на Трявна се пресичат на площада с часовниковата кула. През 1971 г. с часовниковия механизъм е свързан магнетофон и всяка вечер, в 22:00 часа, след последния удар на камбаната, магнетофонът се включва автоматично и зазвучава песента „Стройна се Калина вие“, създадена по текста на поемата „Неразделни“ на Пенчо Славейков. Тази песен става химн на град Трявна.

Запис на песента на часовниковата кула: <https://www.youtube.com/watch?v=iKe14R3Z8s0>

3. Бронзова скулптура на Мара Белчева и Пенчо Славейков в центъра на Севлиево

Les inséparables

Нашият превод на френски език на
„Неразделни“ от Пенчо Славейков

Sur le bord de la rivière, calme et isolée
Un érable et une viorne s'enlaçaient.

Un jour à leur ombre, je m'assis fatigué,
Et la viorne me confia elle-même leur secret.

Ses feuilles craintives me parlèrent d'une douce voix:
«J'étais jeune fille sur cette triste terre ici-bas,

Chaque jour le soleil de là-haut m'embrassait
Mais un soleil plus cher mon cœur réchauffait.

Ce n'était pas dans le ciel qu'il se levait,
Mais dans le jardin de nos voisins d'à côté.

Ivo, mon amoureux, chaque matin y sortait.
Moi, rêveuse, je l'écoutais chanter et parler :

« Ne désespère pas bien aimée, mon premier amour chéri,
A cause de nos parents qui ne veulent pas nous voir réunis.

Rien n'est plus fort qu'un serment d'amour pour la vie.
Même la mort ne peut séparer les cœurs épris.

Elles étaient douces ses paroles, et le chagrin aigri.
Le destin ne voulut pas nous réunir dans cette vie.

Un soir, de la fontaine avec mes cruches je revenais,
Soudain, je vis la foule devant sa porte s'entasser.

Et j'entendis quelqu'un murmurer de loin:
« Le pauvre garçon, le pauvre gamin,

Droit dans son cœur, le couteau il enfonça!
Je renversai l'eau, la cruche se brisa.

Je courus vite, je survolai tout le monde dehors,
Et je le vis couvert de sang, et je le vis mort...

Je tirai le couteau de son cœur chéri,
Je poignardai mon cœur, et je pris ma vie.

Que nos parents soient maintenant fiers et heureux!
Dans la mort on s'aime, elle est un bonheur pour nous!

Il n'y avait pas de place au cimetière pour nos deux corps,
Car là-bas on n'enterre que ceux qui sont vraiment morts.

C'est ici, au bord de la rivière qu'on nous enfouit...
De moi une viorne poussa, un érable – de lui.

Il m'embrasse avec ses branches, je me serre contre lui...
Même la mort ne peut séparer les cœurs épris. »

Je restais longtemps à leur ombre, pensif...
Puis, je dis tout dans cette chanson triste.

Pentcho Slaveïkov